

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

Педагогічний факультет

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ
РЕЛІГІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Освітня програма «Соціальна педагогіка»

Спеціальність 231 Соціальна робота

Галузь знань 23 Соціальна робота

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від 29 серпня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Соціально-педагогічна діяльність релігійних організацій
Викладач	Сабат Наталія Іванівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи
Контактний телефон викладача	+380986702613
Е-mail викладача	nataliia.sabat@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний / заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS, 90 год
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	очні консультації: згідно розкладу консультацій

2. Анотація до навчальної дисципліни

Предметом навчальної дисципліни «Соціально-педагогічна діяльність релігійних організацій» є вивчення теоретичних і практичних аспектів соціальної та педагогічної роботи, яку здійснюють релігійні громади та інституції. У межах курсу розглядаються історичні, правові, етичні та культурні основи цієї діяльності, а також сучасні підходи до реалізації соціально-виховних програм релігійних організацій у різних соціальних контекстах.

Студенти ознайомляться з моделями співпраці релігійних структур із державними та громадськими організаціями у сфері освіти, соціального захисту та благодійництва. Особлива увага приділяється питанням виховання, духовної підтримки вразливих категорій населення, розвитку волонтерського руху та подолання соціальних проблем через релігійні ініціативи.

Курс передбачає аналіз конкретних кейсів, ознайомлення з практикою соціальної роботи різних конфесій, а також розвиток навичок критичного мислення щодо взаємодії релігії, суспільства та освіти.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Мета курсу – ознайомити здобувачів освіти із соціально корисною роботою церков і деномінацій, розкрити сутність, зміст, форми й методи їхньої соціально-педагогічної діяльності; підготувати майбутніх соціальних педагогів до співпраці з релігійними організаціями як важливими системоутворюючими інституціями громадянського суспільства.

Завдання курсу: дисципліна спрямована на формування: загальних

компетентностей (вміти аналізувати соціально-педагогічну діяльність релігійних організацій; знати витоки соціально-педагогічної діяльності; спеціальних фахових предметних компетентностей (виявляти й оцінювати ситуацію; за необхідності розпочати, посилити, відновити, захистити чи довести до логічного завершення стосунки між людьми; оцінювати проблему, поставлену мету і способи її досягнення; вміти розробити план дій, спрямованих на відновлення або розвиток життєвих ресурсів і благополуччя людини; володіти організаторськими здібностями, високою загальною культурою, педагогічним хистом, бути комунікабельним, товариським, співчутливим, готовим до самопожертви; розглядати культурологічні проблеми сучасності з позиції духовних норм).

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК-7. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

Спеціальні компетентності:

СК-12. Здатність ініціювати соціальні зміни, які сприяють адаптації та соціалізації дітей та молоді у сучасному суспільстві.

СК-15. Здатність взаємодіяти з дітьми та молоддю, представниками різних професійних груп та громад.

СК-17. Здатність виявляти і залучати ресурси інших фахівців, соціальних інститутів, державних та приватних установ та організацій для виконання завдань професійної діяльності.

СК-19. Здатність оцінювати результати та якість професійної діяльності.

СК-20. Здатність до сприяння соціального захисту дітей, надання підтримки їх сім'ям, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Програмні результати навчання:

РН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу соціальної проблеми.

РН 17. Встановлювати та підтримувати взаємини з дітьми та молоддю, іншими фахівцями на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів фахової діяльності.

РН 21. Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни – 90 год	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12 / 4
семінарські заняття	18 / 6
самостійна робота	60 / 80

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
IV	231 Соціальна робота	другий	вбірковий

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	Кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Духовність як одна із сутностей особистості.	2	2	10/10
Тема 2. Акумулявання багатовікового досвіду соціальної роботи у створених Церквою власних соціальних ученнях.	2/2	2	10/14
Тема 3. Активізація діяльності діючих в Україні конфесій після відновлення Українською державою незалежності.	2	4/2	10/14
Тема 4. Програми та проекти, напрацьовані церквами і деномінаціями.	2	4/2	10/14
Тема 5. Розгортання волонтерського руху релігійними організаціями.	2	2	10/14
Тема 6. Власні концептуальні доробки соціального спрямування українських Церков.	2/2	4/2	10/14
ЗАГ.:	12/4	18/6	60/80

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Згідно Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти в університеті https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf</p> <p>Вид контролю – залік.</p> <p>Максимальна оцінка – 100 балів, з них:</p>
---	---

	<p>35 балів за поточне оцінювання; 50 балів – за контрольну роботу; 10 балів – за самостійну роботу; 5 балів – за індивідуальне завдання.</p> <p>По завершенні теоретичного навчання середнє арифметичне усіх отриманих у 5-бальній шкалі оцінок на практичних заняттях множиться на ваговий коефіцієнт 7, відповідно – максимальний бал за усі отриманні заняття у підсумку може скласти 35 балів.</p>
Вимоги до письмових робіт	<p>Виконання письмових завдань, поданих до планів семінарських занять, є обов'язковим складником підготовки до заняття і оцінюються додатково. Письмові роботи повинні виконуватися самостійно й перевірятись під час практичного заняття.</p> <p>Здобувачі вищої освіти виконують контрольну роботу у формі тестування, яке розміщене на сайті дистанційного навчання https://d-learn.pnu.edu.ua (для денної – на занятті, для заочної – за 10 днів до початку сесії).</p>
Семінарські заняття	<p>Семінарські та практичні заняття проводиться з метою формування у студентів умінь і навичок з курсу, комунікації відповідно до сформульованих завдань, складання презентацій та творчих завдань. Попередня підготовка до розгляду питань, активна участь під час обговорення, обов'язкове виконання усіх завдань. Оцінка за такі заняття враховується при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Обов'язкова присутність на заняттях. Активність упродовж семестру, відвідування або відпрацювання усіх семінарських занять упродовж двох тижнів з моменту пропуску заняття або отримання незадовільної оцінки на занятті.</p> <p>Оцінки за поточне тестування, відповіді на семінарських заняттях, виконання контрольної роботи та завдань на самостійне опрацювання.</p>
Підсумковий контроль	Залік.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи: виконуються з використання цифрових технологій та з посиланнями на джерела (з урахуванням вимог до виду роботи).

Академічна доброчесність: Викладання навчальної дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності відповідно до Кодексу честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Кодексу-честі->

[Прикарпатського-національного-університету-імені-Василя-Стефаника-1.pdf](#)

– сукупності етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання з метою забезпечення довіри до результатів навчання. Студент повинен неухильно дотримуватися правил внутрішнього розпорядку закладу вищої освіти, інших видів політики, передбачених нормативними документами, що регулюють освітній процес у ЗВО.

Студенти зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>

Під час виконання письмових завдань слід надавати посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права; надавати достовірну інформацію про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

У випадку порушення норм академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування із закладу освіти;
- позбавлення академічної стипендії;
- позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання.

Відвідування занять: Обов'язкове. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, мають в повному обсязі виконати додаткові індивідуальні завдання, попередньо узгодивши їх з викладачем. Присутність на модульній контрольній роботі є обов'язковою. У випадку відсутності студента на проміжному контролі з поважної причини, підтвердженої документально, йому призначається інша дата складання модульної контрольної роботи.

Неформальна освіта: Згідно Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf

Зарховуються результати неформальної освіти згідно з кількістю годин та тем, які повинні відображати матеріал семінарських занять. Наприклад, 2 години, які були отримані в результаті неформальної освіти, зарховуються як одне семінарське заняття з відповідної теми.

Обов'язковою умовою визнання результатів неформального навчання здобувача в рамках вибіркової складової освітньої програми є відповідність цих результатів рівню освіти, на якому реалізується освітня програма.

Рекомендовані платформи:

українська освітня платформа [Prometheus](#);

безкоштовна освітня платформа [Khan Academy](#);

українська студія онлайн-освіти [EdEra](#);

онлайн-платформа [Coursera](#).

8. Рекомендована література

Законодавчі та нормативні документи

1. Про свободу совісті та релігійні організації: Закон України № 987-XII від 23 квітня 1991 року (зі змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=987-12>
2. Про захист конституційного ладу у сфері діяльності релігійних організацій: Закон України № 3894-IX від 20 серпня 2024 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3894-IX#Text>

Базова

3. Біблія або Книги Святого Письма Старого й Нового Заповіту. Українське Біблійне Товариство, 1993. 959 с. + 296 с.
4. Виховання цінностей особистості: європейський вектор та національний контекст: кол. моногр. / [Н. Безлюдна, В. Бойченко, О. Бялик [та ін.]; за ред. О. М. Кoberника; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. Умань : Візаві, 2023. 392 с.
5. Карленко Н. В. Духовне здоров'я як складова самоактуалізації особистості. *Проблеми сучасних трансформацій*. Серія: Педагогіка. 2023. № 1. С. 50–58.
6. Карленко Н. В., Заїка Т. П. Місце духовного здоров'я в освітньому процесі. *Проблеми сучасних трансформацій*. Серія: Педагогіка. 2023. № 2. С. 31–39.
7. Розсоха А., Багно Ю. Морально-ціннісний підхід до екологічної освіти молоді. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2023. № 1 (125). С. 443–455.
8. Сапожников С. В. Духовно-моральний розвиток учнівської молоді в реаліях сьогодення. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля*. Серія : Педагогіка і психологія. 2023. № 2 (26). С. 149–159.

Додаткова

9. Андрійко О. Ф., Кисіль Л. Є. Адміністративно-правове забезпечення реалізації прав і свобод громадян в Україні. *Часопис Київського університету права*. 2015. № 3. С. 107–110.
10. Бех І. Духовний пошук: сучасні наукові межі. *Педагогіка і психологія*. 2016. № 1. С. 5–14.
11. Биркович О. І. Роль релігійних організацій як інститутів громадянського суспільства в розбудові української державності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія ПРАВО. 2015. Вип. 30. Т. 1. С. 14–17.

- 12.Бліхар В., Католик Г., Католик Б. Цінності: поняття, структура та підходи у контексті сучасних військових екзистенцій. *Вісник Львівського університету. Серія психологічні науки*. 2022. Вип. 13. С. 11–20.
- 13.Великий А. Релігія й церква – основні рушії української історії / Релігія в житті українського народу. Мюнхен – Рим – Париж : Спільне видання НТШ, УБНТ, УВАН, УВУ, 1966. С. 3–38.
- 14.Де Тавернір Йоган. Цілі сталого розвитку, планетарні межі та спільне благо [про антропоцен, англ. мова]. *Наукові записки УКУ: Богослов'я*. 2022. Вип. 9. С. 153–163. https://nz-theology.ucu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/11/10_johan-de-tavernier.pdf
- 15.Карітас Івано-Франківськ. URL: <https://caritas.if.ua/uk/>
- 16.Карленко Н. В. Духовне здоров'я та освіта. *Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Філософія*. 2012. Вип. 37. С. 205–213.
- 17.Колодний А. М. Релігійний плюралізм і проблеми благодійництва // Актуальні питання соціально значущої діяльності Церкви і релігійних організацій в Україні. Київ, 2004. С. 10–15.
- 18.Коперльос Р. Ю. Духовність як одна із сутностей людини. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2023. № 42. С. 43–47. <https://doi.org/10.32782/apfs.v042.2023.8>
- 19.Костюшко Г. О. Духовні цінності української сім'ї як дієвий чинник національно-патріотичного виховання дітей молодшого шкільного віку. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 11: Соціальна робота. Соціальна педагогіка*. 2018. Вип. 25. С. 30–36.
- 20.Лубський В., Козленко В., Лубська М., Севрюков Г. Історія релігії: навчальний посібник. Київ : Тандем, 2002. 640 с.
- 21.Мартишин Д. С. Роль і місце християнських цінностей в системі суспільно-політичного розвитку сучасної держави. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2016. № 10. URL: <http://www.dv.navka.com.ua/?op=1&z=1429>
- 22.Мартишин Д. С. Соціальне служіння церкви в контексті державотворення. *Державне управління: удосконалення та розвиток [Електронне видання]*. 2018. URL: http://www.dv.navka.com.ua/pdf/12_2018/25.pdf
- 23.Палінчак М. М., Лешанич М. М. Мережа релігійних організацій в Україні: стан та перспективи розвитку. *Актуальні проблеми політики*. 2015. Вип. 55. С. 205–214.
- 24.Панько О. І. Особливості соціальної роботи релігійних організацій: соціально-філософський аналіз. *Епістемологічні дослідження в філософії, соціальних і політичних науках*. 2022. № 5 (2). С. 65–75.
- 25.Попович В. М. Соціальне служіння (соціальна робота) як складник соціального вчення православної церкви: актуальні напрями взаємодії церкви і держави. *Актуальні проблеми філософії та соціології*:

- науково-практичний журнал / голов. ред. Д. В. Яковлев; відпов. секретар І. В. Шамша; Міністерство освіти і науки України; Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2017. Вип. 19. С. 74–76.
26. Попович В. М. Соціальне служіння (соціальна робота) як складова системи богословської освіти: актуальні напрями. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 7: Релігієзнавство. Культурологія. Філософія*. 2017. Вип. 38. С. 43–50.
27. Релігієзнавство: навчальний посібник / [за ред. Мозгового Л. І., Бучми О. В.]. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 264 с.
28. Сідаш Н. С. Теоретичні засади духовних цінностей студентської молоді. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2024. № 1 (108). С. 198–205.
29. Статистика релігійних організацій України. Сайт «Релігійно-інформаційна служба України». URL: <http://risu.org.ua/ua/index/resources/statistics/>
30. Суспільне буття релігії і Церкви. *Релігійна панорама*. 2007. № 8–9. С. 3.
31. Федорова М. А. Характеристика поняття «моральні цінності особистості». *Освітологічний дискурс*. 2014. № 4. С. 247–257.
32. Ярема М. Необхідність чи моральне зло: брехня під час війни та в інших складних обставинах у світлі католицького вчення. *Наукові записки УКУ: Богослов'я*. 2024. Вип. 11. С. 157–177. <https://doi.org/10.47632/2075-4817-2024-11-157-177>
33. Яремчук С. С. Особливості сучасної конфесійної структури України. *Вісник НТУУ «КПІ»*. Політологія. Соціологія. Право. 2015. Вип. 3/4 (27/28). С. 90–96.
34. Яремчук С. С. Стан і динаміка релігійної мережі незалежної України. *Грані*. 2016. № 9. С. 52–59.

Викладач _____ Наталія САБАТ, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи